

читання, коли через певний період часу після прочитання книги необхідно представити її перед аудиторією або звітувати про виконану самостійну роботу перед викладачем. Тоді виникає необхідність описати персонажів, відновити хронологію подій. Якщо зміст книги для домашнього/індивідуального читання оформити у вигляді інтелектуальної карти, під час представлення книги ця карта стане візуальною опорою для відновлення в пам'яті прочитаного.

По-четверте, у процесі навчальної діяльності виникає необхідність занотувати почуте під час, наприклад, лекцій, телепередач для подальшого використання. Це можна зробити у вигляді інтелектуальної карти, розмістивши основні положення сприйнятого матеріалу відповідно до ступеня їх важливості.

По-п'яте, необхідність оцінювання власних знань забезпечує можливість використовувати інтелектуальні карти з метою здійснення самоконтролю засвоєного матеріалу. Аналізуючи, наскільки складною та гармонічною (логічно структурованою) є створена карта, можна оцінити рівень оволодіння навчальним матеріалом.

По-шосте, підготовка презентацій може бути успішною при демонстрації інтелектуальної карти, що сприяє кращому сприйманню і запам'ятовуванню інформації аудиторією.

Як і будь-який метод «майнд-меппінг» має свої недоліки, які виникають, насамперед, при невмілому створенні або використанні інтелектуальних карт. Справа в тому, що зображення власних асоціацій або систематизація готового матеріалу на папері має підпорядковуватися чітко визначеній меті (підготовки до говоріння/письма, систематизації лексики/граматики, вилученню та упорядкуванню інформації під час читання складних/об'ємних текстів тощо), що визначає місце і часові рамки процесу створення інтелектуальних карт. Організатор навчального процесу повинен вирішувати питання про доцільність і ефективність використання інтелектуальної карти у кожному конкретному випадку, що передбачає урахування власних можливостей, в також інтелектуальних здібностей тих, кого навчають.

Таким чином, інтелектуальні карти – це природний продукт діяльності нашого мозку. Як ефективний інструмент структурування та аналізу інформації, інтелектуальні карти дозволяють прискорити процес опанування навчального матеріалу. Використання таких карт дає змогу організовувати індивідуальну, парну та групову роботу, що дозволяє максимально врахувати індивідуальні особливості тих, хто навчається, а також забезпечити максимальне включення в іншомовне спілкування.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бьюзен Т., Бьюзен Б. Супермышление / Т. Бьюзен, Б. Бьюзен. – Мн.: ОДО «Попурри», 2003. – 304 с.
2. Мюллер Х. Составление ментальных карт: метод генерации и структурирования идей / Х. Мюллер – М.: Омега-Л, 2007. – 126 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Черняк Ірина Володимирівна: ст. викладач кафедри англійської мови гуманітарного спрямування №3 Національного технічного університету України «КПІ»

РОЗВИТОК НАВИЧОК ПИСЬМОВОГО СПІЛКУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МОВНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Чмель В.В.

Письмове мовлення має надзвичайно важливу роль в навчанні іноземної мови, проте воно все ще залишається завданням, яке кидає виклик як студентам, так і викладачам. Сьогодні триває реформування навчального процесу у вищих України відповідно до загальноєвропейських вимог до якості освіти: інформатизація освітнього простору, інтеграційні процеси в сучасній вітчизняній освіті, налагодження співпраці з європейським навчальними закладами в сфері навчальної та наукової діяльності, студентські міжнародні обміни, можливість здобуття другої вищої освіти та навчання за кордоном.

З розвитком різноманітних підходів до навчання в цілому, були також визначені численні підходи до навчання письма і, хоч вони змінили роль та статус письма, воно і досі є найскладнішим аспектом в області формування мовних навичок, оскільки студентам бракує академічних письмових умінь та мотивації писати англійською.

На сучасному етапі в світі де стрімко поширюються процеси глобалізації, мова стала інструментом, що дозволяє людині краще орієнтуватися у навколишньому середовищі. Соціальне замовлення суспільства щодо іноземної мови стало виражатися, перш за все, в умінні використовувати що мову в реальному спілкуванні. Серед різноманітних форм комунікації письмове мовлення займає надзвичайно важливе місце у сучасному світі. Користуючись письмом, люди сьогодні обмінюються інформацією через мережу друкованим словом, люди сьогодні обмінюються інформацією через мережу Internet. Письмова форма спілкування дозволяє людям дізнатися про наукові, технічні, культурні та політичні досягнення в масштабі всієї земної кулі. Актуальність письмового мовлення визначається ще й тим, що, згідно з Державним освітнім стандартом, метою навчання іноземної мови разом з говорінням, аудіюванням, читанням є і письмо.

Письмо допомагає сприяти розвитку навичок і вмінь усного мовлення і читання, оскільки воно тісно пов'язане з ними. Психологічні дослідження свідчать про те, що базою письмового мовлення є усне мовлення. "На письмі людина втілює у графічних символах те, що промовляється нею заздалегідь" [1, с. 7]. Усне мовлення, зокрема говоріння, пов'язане з письмом саме механізмами породження вислову. Це простежується від задуму (що сказати) до вибору необхідних засобів мови (як це висловити, які потрібні слова і як їх поєднувати у висловлюванні) до реалізації задуму засобами мови усно - у процесі говоріння і письмово - використовуючи письмо. Дослідження доводять, що навчання письму не є традиційним процесом, а є складною багаторівневою психологічною структурою, в якій задіяно мотиваційно-спонукальний, аналітико-синтетичний і виконавчий компоненти [2, с. 189].

Сучасна методика навчання іноземних мов наголошує, з одного боку, на принципі комунікативного підходу, а з іншого – на принципі інтегрованого навчання чотирьох мовленнєвих навичок: говоріння, аудіювання, читання та

письма. Цілком зрозуміло, що іноземної мови слід навчати шляхом спілкування цією мовою. Переважно навчають усному спілкуванню, хоча очевидно, що навички письмового спілкування є не менш важливими для сучасної людини. Чому інженерам, науковцям та іншим технічним спеціалістам треба навчатися технічної письмової мови? Їх основні професійні інтереси поз'язані з технічними галузями; більшість студентів наукових та технічних спеціальностей успішно вивчають свої технічні дисципліни без додаткових курсів письма. Може здатися, що навички письмового спілкування є зайвими для технічної освіти. Насправді це не так. Для багатьох технічних спеціалістів кінцевим результатом їхньої роботи є письмовий документ. Якщо цей документ погано написаний, це може мати негативні наслідки не лише для самого спеціаліста, але і для організації в цілому. Тому завданням вищої школи є підготовка не тільки висококваліфікованих, але і всебічно розвинених спеціалістів з ґрутовими знаннями іноземної мови, здатними до будь-якої форми комунікації.

Як відомо, будь-яка діяльність є найбільш ефективною, якщо вона мотивована. Вимоги сучасного життя підсилюють мотивацію студентів у набутті навичок написання есе. У перекладі з англійської, есе (essay) означає «нарис», «твір», «спробу самостійного аналізу» та «обґрутування теоретичної гіпотези». Студенти старших курсів, магістри, аспіранти останнім часом досить часто відчувають гостру необхідність володіння практичними навичками письмового спілкування. Наприклад, стандартний тест TOEFL, який підтверджує певний рівень володіння англійською мовою, вимагає написання есе. Для навчання студентів за кордоном обов'язковим і найбільш важливим документом є Statement of Purpose – виклад своїх цілей, намірів, обґрутування необхідності навчання в конкретному навчальному закладі. Зрозуміло, щоб кваліфіковано написати такий документ, необхідно добре володіти навичками письмового спілкування.

Для навчання студентів немовних спеціальностей есе (короткий письмовий виклад своєї думки щодо певного питання) є придатною, доцільною та цілком ефективною формою письмового спілкування, яка має універсальну структуру: вступ, головна частина та висновок.

У вступі необхідно зазначити ключову ідею чи проблему, про яку йтиметься в основній частині. Краще за все, якщо вона буде подана у вигляді якого-небудь короткого закінченого висловлювання. Це може бути цитата англійською мовою, якщо вона відповідатиме змісту цього есе.

В основній частині есе потрібно представити докази, або спростування вашої основної думки, які б виражали особисто вашу думку з даного питання. Можна навести приклади, які ілюструють вашу точку зору. При написанні есе англійською мовою намагайтесь уникати незрозумілих або книжкових фраз. Краще використовувати просту, але одночасно грамотну англійську мову. Вживайте більше прикметників чи прислівників, головною перевагою може стати використання синонімів. Ваше есе стане незабутнім, лексично

граматично привабливим, буде легко читатися, якщо використовувати абзаци та уникати помилок.

У висновку завершіть всі ваші міркування, оскільки цей розділ є фінальним у вашому есе англійською мовою. Всі частини есе мають бути логічно пов'язаними. Для того, щоб послідовно викладати свої думки потрібно використовувати спеціальну лексику: moreover (крім того, більше того), as well as (так само як, а так само), furthermore (крім того, до того ж). Для відображення контрасту або протиставлення можна вживати: but (але), however (однак), on the other hand (з іншого боку), yet (навіть, поки, вже), on the contrary (насправді, навпаки, навпаки), despite / in spite of (попри).. Причину або підсумок можна відобразити за допомогою: therefore (тому, з цієї причини), so (отже, тому), as a result (внаслідок цього, таким чином), consequently (отже, тому), this results in (в результаті), this leads to (виходить). Прислівники порядку і послідовності – then (потім), next (потім, наступного разу), after (після), finally / lastly (нарешті) допомагають побудувати логічне викладення матеріалу [3].

Якщо студенти навчаться писати есе, вони зможуть використовувати набуті навички для написання інших документів, таких як листи, звіти, наукові статті, тощо. Есе являється досить ефективним методом контролю та перевірки знань, що активізує студентський потенціал. Навчання написанню есе сприяє інтегрованому навчанню різних мовленнєвих навичок, покращенню навичок використання граматичних структур англійської мови, збагаченню словникового запасу студентів; вони вчаться писати, логічно та аргументовано висловлювати свої думки англійською мовою внаслідок безпосереднього письмового спілкування. Щоби вміти користуватися іноземною мовою в житті, навчанні та роботі, слід практикувати її використання, адже Practice makes perfect [4]. Важливо також, що написання есе англійською мовою сприяє розвитку логічного мислення не тільки англійською, але й рідною мовою.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Беляев Б. В. Основные вопросы психологии обучения иностранным языкам / Б. В. Беляев // Вопросы психологии. – 1960. – № 6. – С. 16-17.
2. Рогова Г. В., Верещагина И. И. Методика обучения английскому языку на начальном этапе в средней школе : пособие для учителя / Г. В. Рогова, И. Н. Верещагина. – М. : Просвещение, 1988.
3. <http://angliyska-mova.com/yak-pisati-ese-anglijskoyu-movoyu/>
4. <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/8471>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Чмель Вікторія Володимирівна: викладач кафедри англійської мови технічного спрямування №1 Національного технічного університету України «КПІ»